

**ЧЕРНІГІВСЬКИЙ ІНСТИТУТ ІМ. ГЕРОЇВ КРУТ ПРИВАТНОГО
АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА «ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ
ЗАКЛАД «МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ»**

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
щодо забезпечення самостійної роботи студентів
з дисципліни
«ЦИВІЛЬНИЙ ЗАХИСТ»
(для магістрів)

Чернігів – 2019

Підготовлено доцентом кафедри управління персоналом, економіки праці та публічног управління Мурашко М.І.

Затверджено на засіданні кафедри кафедри управління персоналом, економіки праці та публічног управління (протокол № 1 від 29.08.19 р.).

Схвалено Вченою радою Чернігівського інституту МАУП (протокол № 2 від 30 вересня 2019).

Мурашко М.І. Методичні рекомендації щодо забезпечення самостійної роботи студентів з дисципліни «Цивільний захист» (для магістрів). – Чернігів: ЧІ МАУП, 2019. – 20 с.

Навчально-методична розробка містить пояснювальну записку, тематичний план, зміст дисципліни «Цивільний захист», питання для самоконтролю, список рекомендованої літератури.

© Міжрегіональна Академія
управління персоналом
(МАУП), 2019

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Методичні рекомендації щодо забезпечення самостійної роботи студентів дисципліни «Цивільний захист» розроблена для студентів, які навчаються за спеціальністю «Публічне управління та адміністрування» освітньої програми «Адміністративний менеджмент».

Загальні компетенції охоплюють:

- вміння визначити коло своїх обов'язків за напрямом професійної діяльності з урахуванням завдань з ЦЗ;
- знання методів та інструментарію моніторингу НС, побудови моделей (сценаріїв) їх розвитку та оцінки їх соціально-економічних наслідків;
- здатність приймати рішення з питань ЦЗ в межах своїх повноважень.

Професійні компетенції за видом діяльності охоплюють:

- проведення ідентифікації, дослідження умов виникнення і розвитку НС та забезпечення скоординованих дій щодо їх попередження на ОГ відповідно до своїх професійних обов'язків;
- обрання і застосування методик з прогнозування та оцінки обстановки в зоні НС, розрахунку параметрів уражуючих чинників джерел НС, що контролюються і використовуються для прогнозування, визначення складу сил, засобів і ресурсів для подолання наслідків НС;
- розуміння, розробка і впровадження превентивних та оперативних (аварійних) заходів цивільного захисту;
- інтерпретування новітніх досягнень в теорії та практиці управління безпекою у НС;
- забезпечення якісного навчання працівників ОГ з питань ЦЗ, надання допомоги та консультацій працівникам організації (підрозділу) з практичних питань захисту у НС;
- оцінювання стану готовності підрозділу до роботи в умовах загрози і виникнення НС за встановленими критеріями та показниками.

При вивченні курсу «Цивільний захист» передбачається широке використання аналізу конкретних ситуацій, тестів, виконання практичних завдань, тобто сучасних тренінгових методів навчання. Вивчення дисципліни «Цивільний захист» передбачає тісні зв'язки з іншими навчальними курсами: «Безпека життєдіяльності», «Основи охорони праці», «Охорона праці в галузі», «Основи екології» тощо. Контроль знань проводиться у формі заліку, який полягає в оцінці засвоєння студентом навчального матеріалу на підставі результатів його роботи на практичних заняттях і виставляється під час співбесіди з урахуванням результатів складання рубіжних атестацій у студентів заочної форми навчання.

Програма навчальної дисципліни «Цивільний захист» складається із двох розділів - «Загальна підготовка» і «Профільна підготовка».

Випускник у результаті навчання повинен:

Знати:

- положення Женевських конвенцій 1949 року і Додаткових протоколів до них з 1977 року, а також структуру і організацію ЦЗ інших держав світової спільноти;
- основні Закони і нормативно-правові акти України, що стосуються захисту населення, об'єктів господарювання, територій і сил ЦЗ від дії вражаючих чинників ЧС природного і техногенного характеру в мирний час і особливий період;
- структуру і завдання Єдиної державної системи (ЕДС) цивільного захисту по відвертанню і реагуванню на НС техногенного і природного характеру в Україні (завдання, сили і структурну характеристику ЦЗ і ДСНС України);
- структуру системи сповіщення і інформування населення про загрозу або виникнення НС в мирний час і в особливий період. Загальні правила поведінки і порядок дій людей при виникненні НС;
- класифікацію і характеристики техногенних, природних аварій і катастроф на радіаційно і хімічно небезпечних об'єктах, вражаючі чинники зброї масового ураження, закономірності їх формування і дії на населення, об'єкти і природне середовище;
- основи дії небезпечних чинників надзвичайних ситуацій на людину і природне середовище, допустимі граничні критерії негативної дії, методи їх визначення;
- фізико-хімічні основи формування полів іонізуючих випромінювань, закономірності і основні шляхи формування дози опромінення персоналу, населення на забруднених територіях;
- методику оцінки радіаційної, хімічної, інженерної і пожежної обстановки в умовах ЧС і порядок організації дій не воєнізованих формувань (НФ) ЦЗ України у вогнищах виникнення ЧС;
- способи і засоби захисту людини і довкілля від дії радіоактивних і небезпечних хімічних речовин;
- організацію радіаційної і хімічної безпеки при проведенні рятувальних робіт в надзвичайних ситуаціях;
- вимоги нормативно-правового регулювання захисту населення і територій в умовах надзвичайних ситуацій мирного і військового часу;
- засоби індивідуального і колективного захисту, технічні засоби радіаційної, хімічної розвідки і дозиметричного контролю, технічні засоби спеціальної обробки і порядок їх застосування;
- організацію, форми і методи пропаганди знань в області цивільної оборони.

уміти:

- оцінювати радіаційну, хімічну, пожежну, інженерну і епідемічну обстановку, яка може скластися в результаті аварій або катастроф техногенного походження, стихійного лиха або в період;
- приймати відповідні рішення в межах своїх повноважень для мінімізації негативних наслідків НС будь-якого походження;

- здійснювати заходи, спрямовані на підвищення стійкості роботи об'єктів господарювання в умовах НС і період;
- в межах своїх повноважень і компетенцій запобігати виникненню НС і уміти організувати ліквідацію наслідків НС на об'єктах господарювання;
- практично здійснювати заходи цивільного захисту населення від наслідків дії аварій, катастроф, великих пожеж, стихійних лих і при застосуванні сучасної зброї масового знищення;
- користуватися первинними засобами пожежогасінні;
- проводить часткову санітарну обробку, дезактивацію, дегазацію і дезінфекцію споруд, території, техніки, одягу і засобів індивідуального захисту;
- брати відповідальність за впровадження прийнятих рішень в усіх сферах своїх професійних повноважень.

володіти:

- способами і прийомами захисту від радіоактивних і хімічних речовин;
- прийомами знезараження різних поверхонь від зараження радіоактивними, хімічними речовинами і біологічними засобами;
- прийомами часткової і повної санітарної обробки при зараженні радіоактивними, хімічними речовинами і біологічними засобами;
- навичками організації проведення часткової санітарної обробки персоналу об'єкту економіки при зараженні радіоактивними, хімічними речовинами.

бути ознайомлені з:

- з діяльністю Організації Об'єднаних Націй (ООН); МОП (Міжнародна організація праці); СОТ (Світовій організації торгівлі);
- з діяльністю і завданням Міжнародної організації Цивільної Оборони (МОГО) відповідно до вимог Женевських Конвенцій;
- з діяльністю міжнародних організацій і рухів, які безпосередньо займаються захистом життя, правами і свободами громадян, здійснюючи гуманітарну допомогу у разі виникнення ЧС в мирний і військовий час (Міжнародний рух Червоного Хреста і Червоного Півмісяця);
- зі змістом документів, що регламентують норми гуманності при виникненні озброєних конфліктів і захищають права людей (Женевські Конвенції 1949 року два додаткових Протоколи з 1977 року, в яких за основу покладений принцип поваги до людської особистості і людської гідності. Третього Додаткового Протоколу 2005 року) ;
- із Законодавством України про охорону праці і Міжнародними законодавчими актами про ОП (Конвенції і рекомендації МОП)
- з "Кодексом цивільного захисту України";
- з іншими нормативними документами і актами, що регламентують безпечну життєдіяльність населення в Україні;
- діяльністю органів управління у справах цивільної оборони і надзвичайним ситуаціям;
- принципами побудови і функціонування систем управління, зв'язку і сповіщення, роботою чергово-диспетчерської служби;

- призначенням, завданнями і організацією державної протипожежної служби і її підрозділів;
- організацією взаємодії з частинами і підрозділами Збройних Сил України, інших військ і військових формувань, що притягаються для вирішення завдань цивільної оборони;
- реалізацією державних і територіальних цільових програм, спрямованих на захист населення.

Освоївши програму навчальної дисципліни магістри у відповідних напрямках підготовки, мають бути здатними компетентно вирішувати професійні завдання з урахуванням вимог ЦЗ і мати професійні компетенції для забезпечення реалізації державної політики спрямованої на забезпечення безпечного і захисту населення, територій, матеріальних і культурних цінностей.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

дисципліни

«Цивільний захист»

№	Назва змістових модулів та тем
Змістовий модуль 1. Загальна підготовка	
1.	Організація цивільної оборони в сучасних умовах
2.	Зброя масового ураження і її вражаючі чинники
3.	Моніторинг та сценарний аналіз виникнення і розвитку надзвичайних ситуацій
4.	Планування заходів з питань цивільного захисту
5.	Методи розрахунку зон ураження від техногенних вибухів і пожеж та противибуховий і протипожежний захист об'єктів господарювання
6.	Прогнозування обстановки та планування заходів захисту в зонах радіоактивного, хімічного і біологічного зараження
7.	Оцінка інженерної обстановки та соціально-економічних наслідків надзвичайних ситуацій
Змістовий модуль 2. Профільна підготовка	
8.	Забезпечення заходів і дій в межах єдної системи цивільного захисту
9.	Спеціальна функція у сфері цивільного захисту
10.	Заходи цивільної оборони по захисту населення в надзвичайних ситуаціях мирного і військового часу (ділова гра)м
Всього - 90 год.	

ЗМІСТ

дисципліни

«Цивільний захист»

Змістовий модуль 1. Загальна підготовка

Тема 1. Організація цивільної оборони в сучасних умовах

Правові та організаційні основи та принципи цивільного захисту. Основи державної політики у сфері ЦЗ. Система Цивільного захисту України як система загальнодержавних засобів по захисту населення, територій від небезпек природного, техногенного або військового походження. Організація єдиної державної системи (ЕДС) цивільного захисту по попередженню і ліквідації НС техногенного і природного походження. Головні завдання та структура системи цивільного захисту. Органи управління ЄСЦЗ та їх функції. Сили цивільного захисту. Режими функціонування Єдиної державної системи цивільного захисту. Організація цивільного захисту на об'єкті господарської діяльності (ОГД). Заходи на ОГД у сфері ЦЗ. Основні заходи у сфері ЦЗ.

Основні положення міжнародного права з питань захисту людей. Закон і положення про цивільну оборону України. Основні положення "Кодексу цивільного захисту України".

Надзвичайні ситуації і їх класифікація. Причини виникнення і складові системи їх моніторингу.

Організація захисту населення. Організація та планування навчання населення, підготовка керівного складу та фахівців до дій в умовах надзвичайних ситуацій.

Комплексні об'єктові навчання та тренування. Принципи захисту населення і територій у разі загрози та виникнення надзвичайних ситуацій. Державне реагування та контроль захисту населення і територій. Інженерний захист населення. Системи інженерного обладнання захисних споруд. Організація евакуаційних заходів. Сутність евакуаційних заходів мирного та воєнного часу. Евакуаційні заходи при загрозі та виникненні надзвичайних ситуацій.

Медичний захист. Сутність стійкості роботи об'єктів господарської діяльності на основні шляхи її підвищення. Організація і проведення досліджень з оцінки стійкості роботи об'єкта.

Цивільна оборона зарубіжних країн.

Література: [1,5,9,22,24,25,41,45]

Тема 2 .Зброя масового ураження і її вражаючі чинники

Перспективні види зброї, засновані на нових фізичних принципах : геофізична зброя, лазерна зброя, пучкова зброя, кінетична зброя, радіочастотна і інфразвукова зброя.

Ядерна зброя і її бойові властивості. Види ядерної зброї : атомна, термоядерна, комбінована, нейтронна. Вражаючі чинники ядерного вибуху і їх характеристика. Захист від уражуючих чинників. Атом і атомне ядро. Ядерна реакція. Реакція ділення. Реакція синтезу. Нейтронний боєприпас. Зовнішня картина ядерного вибуху. Загальна характеристика вражаючої дії ядерного вибуху. Оцінка втрат у вогнищі ядерного вибуху. Оцінка радіаційної

обстановки.

Хімічна зброя і наслідки її застосування. Отруйні речовини, їх класифікація, дія па організм людини. Характерні ознаки застосування отруйних речовин. Захист від вражаючих чинників хімічної зброї.

Бактеріологічна (біологічне) зброя і наслідки її застосування. Способи застосування бактеріологічної зброї. Ознаки застосування бактерійних засобів. Захист від вражаючих чинників бактеріологічної зброї. Способи і засоби застосування хімічної і біологічної зброї.

Література: [5,28,33,37,38, 41-43]

Тема 3. Моніторинг та сценарний аналіз виникнення і розвитку надзвичайних ситуацій (НС)

НС, причини виникнення та складові системи їх моніторингу. Галузевий моніторинг за станом безпеки у відповідній сфері відповідальності центральних органів виконавчої влади. Найменування та визначення основних показників джерел природних НС та номенклатура, позначення, розмірність і порядок визначення параметрів уражуючих чинників джерел техногенних НС, які контролюються і підлягають прогнозуванню.

Територіальний моніторинг за об'єктами, ресурсами, процесами і системами захисту та ліквідації НС, стану впровадження превентивних заходів щодо зменшення їхніх масштабів. Мережа спостереження і лабораторного контролю. Урядова інформаційно-аналітична система з НС, збирання, оброблення, передавання та збереження моніторингової інформації.

Методичні положення ідентифікації та паспортизації об'єктів господарювання щодо визначення потенційної небезпеки. Визначення та аналіз небезпек, пов'язаних з порушенням умов безпечної експлуатації ОГ. Виявлення небезпечних речовин та критичних умов їх прояву.

Література: [5, 12-15, 24, 25-27]

Тема 4. Планування заходів з питань цивільного захисту

Структурно-функціональна модель протидії НС (попереджувальна, компенсаційна, комплексна тощо). Загальні принципи превентивного та оперативного (аварійного) планування заходів щодо зниження ризиків і зменшення масштабів НС. Вимоги до складу, змісту та форми плануючої документації.

Особливості планування дій персоналу щодо локалізації і ліквідації аварійних ситуацій і аварій на ПНО та пом'якшення їхніх наслідків. Вимоги до складання та змісту аналітичної і оперативної частини плану локалізації і ліквідації аварійних ситуацій.

Нормативно-методичні документи із створення і управління діяльністю спеціалізованих служб та (або) функціональних підсистем Єдиної державної системи цивільного захисту в залежності від профільного напрямку ВНЗ.

Плануючі документи з теоретичного і практичного навчання персоналу ОГ до дій у НС, організація і проведення спеціальних об'єктових навчань, тренувань з відпрацювання заходів за планами реагування на НС, локалізації та

ліквідації аварій.

Методика розробки планів по попередженню НС. Комплекс організаційних і інженерно-технічних заходів по відвертанню і мінімізації наслідків НС природного характеру.

Методика розробки планів по попередженню ЧС. Комплекс організаційних і інженерно-технічних заходів по відвертанню і мінімізації наслідків ЧС природного характеру. Особливості планування дій персоналу по локалізації і ліквідації аварійних ситуацій і аварій і пом'якшення їх наслідків. Вимоги до складання і змісту аналітичної і оперативної частини плану локалізації і ліквідації аварійних ситуацій.

Методика планування заходів по фізичному, функціональному і комбінованого захисту персоналу, а також ліквідації наслідків НС на основі прогнозу варіантів (сценаріїв) розвитку обстановки, аналізу власних і ресурсів третіх сторін по реагуванню на НС і ліквідації їх наслідків з урахуванням режиму функціонування системи.

Література: [12-15, 27-33]

Тема 5. Методи розрахунку зон ураження від техногенних вибухів і пожеж та противибуховий і протипожежний захист об'єктів господарювання

Класифікація вибухо-пожежонебезпечних зон. Характеристика ступенів руйнування. Визначення категорій приміщень, будинків і споруд за вибухо-пожежною та пожежною небезпекою. Визначення ступеню їхньої вогнестійкості. Оцінка масштабу і характеру (виду) пожежі, прогнозування її розвитку, швидкості та напрямку поширення, площі зон задимлення і часу зберігання диму. Противибуховий та протипожежний захист ОГ, основні заходи захисту від техногенних вибухів та пожеж. Засоби усунення пожеж: стаціонарні, ручні та пересувні. Вимоги пожежної безпеки до шляхів евакуації. Планування дій персоналу підприємств та організацій при пожежах. Методика розрахунку необхідного часу на евакуацію людей із приміщень різного призначення, у яких виникає пожежа.

Література: [6, 15, 16, 19, 21, 39]

Тема 6. Прогнозування обстановки та планування заходів захисту в зонах радіоактивного, хімічного і біологічного зараження

Характеристики зон радіоактивного, хімічного та біологічного зараження. Визначення параметрів зон забруднення радіоактивними (РР) та небезпечними хімічними речовинами (НХР) під час аварійного прогнозування можливої обстановки за відповідними таблицями (класу стійкості атмосфери, напряму розповсюдження хмари, потужності рівня радіації, доз опромінення людей, приведеної величини часу початку і тривалості опромінення, довжини та ширини зон забруднення (для РР) та площі зони, глибини, часу підходу хмари забрудненого повітря до ОГ (для НХР), тривалості дії ураження РР, НХР. Порядок нанесення зон радіоактивного та хімічного забруднення на

картографічну схему (план, карту).

Превентивні заходи щодо зниження масштабів радіаційного та хімічного впливу на ОГ та АТО. Визначення комплексу заходів захисту персоналу і матеріальних цінностей ОГ та АТО у разі виникнення аварії на радіаційно чи хімічно небезпечному об'єкті. Протирадіаційний захист (термінові, невідкладні, довгострокові контрзаходи) в умовах радіаційної аварії, критерії для прийняття рішення щодо їхнього запровадження. Типові режими радіаційного захисту і функціонування ОГ в умовах радіоактивного забруднення місцевості.

Планування заходів із запобігання поширенню інфекційних захворювань з первинного осередку.

Література: [2, 7, 9, 11, 14, 34, 41]

Тема 7. Оцінка інженерної обстановки та соціально-економічних наслідків НС

Характеристика зон небезпечних геологічних процесів і явищ. Визначення показників, що характеризують ушкодження будівель, споруд та обсяги завалів у зонах НС, спричинених природними чинниками фізичного походження. Інженерна підготовка зсувних та зсувонебезпечних територій.

Характеристика зон затоплень, які виникають під час руйнування підпірних споруд (греблі) водосховищ. Визначення параметрів, характеру руху хвилі прориву при повному руйнуванні підпірних споруд водосховища. Розрахунок хвилі прориву при частковому руйнуванні греблі. Порядок нанесення на карту ділянки затоплення місцевості.

Заходи з мінімізації небезпечних наслідків, які запроваджуються завчасно та у разі загрози затоплення. Заходи щодо захисту населення при катастрофічних затопленнях.

Порядок розрахунку збитків за типами НС. Розрахунок загального обсягу збитків. Методика оцінки збитків від наслідків НС за основними його видами.

Література: [23, 28-33, 35, 39]

Змістовий модуль 2. Профільна підготовка

Тема 8. Забезпечення заходів і дій в межах єдиної системи цивільного захисту

Фінансування заходів з ліквідації наслідків НС, відшкодування збитків постраждалим. Страховий механізм відшкодування збитків від НС. Порядок надання фінансової допомоги та схема опрацювання звернень щодо виділення коштів з резервного фонду державного бюджету.

Поняття державного резерву, його склад, призначення. Єдина система державного резерву України. Бюджетні та позабюджетні джерела формування резервного фонду. Утримання і розвиток системи державного резерву. Фінансування операцій, пов'язаних з накопиченням (приростом), поновленням матеріальних цінностей державного резерву. Норми резервування та фінансування системи державного резерву на випадок НС.

Використання матеріальних ресурсів з державного, оперативного,

регіонального та місцевого резерву.

Забезпечення цільових видів страхування. Порядок створення страхових і резервних фондів, запасів матеріальних засобів, а також незнижуваних ресурсів продуктів харчування та непродовольчих товарів першочергового вжитку, необхідних для реагування на надзвичайні ситуації.

Координація організації торгівлі продуктами харчування і товарами першочергового вжитку для постраждалого населення.

Література: [8, 17, 18, 20, 26-30]

Тема 9. Спеціальна функція у сфері цивільного захисту

Економіка катастроф. Ранжування регіонів за ступенем потреби в інвестиційних ресурсах на запобігання та ліквідацію наслідків НС. Домінантні показники під час вибору регіону інвестування.

Структура бізнес-плану інвестиційного проекту. Основні положення пропонованого проекту. Аналіз соціально-економічного стану та потенційних небезпек техногенного та природного характеру регіону (підприємства). Необхідність розробки програми. Сутність пропонованого проекту, план науково-дослідних робіт та реалізації програми. Організаційний план. План здійснення маркетингових досліджень. Фінансовий план. Цикл інвестиційного проекту, його фази та стадії.

Вибір ефективного заходу (проекту) за сукупністю економічних та екологічних показників. Економічний ефект від застосування заходів захисту населенні і територій від НС та його розрахунок. Визначення та розрахунок терміну окупності проекту.

Література: [24-29, 31-33]

Тема 10. Заходи цивільної оборони по захисту населення в надзвичайних ситуаціях мирного і військового час (ділова гра).

Метою ділової гри є поглиблення знань за окремими темами лекційного матеріалу та питань, які вивчаються самостійно; формування умінь та набуття досвіду оцінки небезпечних та шкідливих чинників, інженерної обстановки під час аварій на небезпечних об'єктах; вироблення практичних навиків з підвищення спроможності сталого функціонування у НС, реалізації аварійно-рятувальних, відновлювальних та інших невідкладних робіт під час ліквідації наслідків НС; використання індивідуальних та колективних засобів захисту.

Література: [40-43]

Змістовий модуль 1. Основи аудиту і оцінювання управлінської діяльності

ВКАЗІВКИ ДО ВИКОНАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Контрольна робота є формою самостійної роботи студента, метою якої є

поглиблення та засвоєння знань з дисципліни «Цивільний захист».

Варіант контрольної роботи студент визначає за останньою цифрою номера своєї залікової книжки (див. таблицю).

Остання цифра номера залікової книжки студента	1	2	3	4	5	6	7	8	9	0
Номер варіанту контрольної роботи	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

Структура і зміст теми контрольної роботи визначаються програмою курсу, що зумовлює таку послідовність роботи:

- вибір варіанту, що містить два теоретичних завдання;
- ознайомлення з рекомендованою літературою;
- написання та оформлення роботи.

При написанні роботи та її оформленні варто керуватися такими вимогами:

- обґрунтування вибраної теми;
- опрацювання відповідної літератури;
- наявність авторського розділу;
- наявність списку використаної літератури.

Контрольну роботу студент виконує у вигляді реферату. У теоретичних питаннях цитати та статистичні матеріали слід обов'язково супроводжувати посиланнями на джерела інформації, які мають бути відображені у списку використаної літератури. Посилання на інформаційні джерела необхідно подавати у тексті контрольної роботи у квадратних дужках, наприклад [17, с. 24], 17 – це порядковий номер джерела у списку літератури, а 24 – сторінка із вказаного джерела.

Контрольна робота має складатися із вступу (актуальність проблеми, мета, завдання), основної частини (визначення проблеми та послідовне її розкриття), висновків та списку використаної літератури. Загальний обсяг роботи – до 25 машинописних сторінки формату А4 з 14 шрифтом та інтервалом 1,5, із полями (верхнє/нижнє – 2,5 см, ліве – 3 см, праве – 1,5 см.).

Слід мати на увазі, що головною вимогою до контрольної роботи є розкриття суті питань, а не кількість сторінок.

В кінці роботи студент ставить підпис та дату закінчення виконання контрольної роботи.

ВАРІАНТИ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

Варіант 1

1. Основні положення міжнародного права з питань захисту людей.
2. Закон і положення про ЦО України.

Варіант 2

1. Надзвичайні ситуації мирного часу.

2. Надзвичайні ситуації воєнного часу.

Варіант 3

1. Принципи захисту населення і територій у разі загрози та виникнення надзвичайних ситуацій.
2. Інженерний захист населення.

Варіант 4

1. Система централізованого оповіщення ЦО.
2. Оповіщення про виникнення НС на атомних станціях

Варіант 5

1. Стійкість роботи промислових об'єктів у надзвичайних ситуаціях.
2. Ліквідація наслідків надзвичайних ситуацій.

Варіант 6

1. Надзвичайні ситуації соціально-політичного характеру.
2. Транспортні аварії (катастрофи).

Варіант 7

1. Надзвичайні ситуації природного характеру.
2. Стихійне лихо.

Варіант 8

1. Захист продуктів харчування.
2. Приведення у готовність та організація роботи органів управління у НС.

Варіант 9

1. Шкідливі фактори навколишнього середовища.
2. Локальні системи оповіщення.

Варіант 10

1. Постійні комісії з надзвичайних ситуацій при виконавчих органах влади, їхня мета і завдання.
2. Види протирадіаційних укриттів.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Основні положення міжнародного права з питань захисту людей.
2. Закон і положення про ЦО України.
3. Надзвичайні ситуації мирного часу.
4. Надзвичайні ситуації воєнного часу.
5. Принципи захисту населення і територій у разі загрози та виникнення надзвичайних ситуацій.
6. Інженерний захист населення.
7. Система централізованого оповіщення (ЦО).
8. Оповіщення про виникнення НС на атомних станціях.
9. Стійкість роботи промислових об'єктів у надзвичайних ситуаціях.
10. Ліквідація наслідків надзвичайних ситуацій.
11. Надзвичайні ситуації соціально-політичного характеру.
12. Транспортні аварії (катастрофи).
13. Надзвичайні ситуації природного характеру.
14. Стихійне лихо.
15. Захист продуктів харчування.
16. Приведення у готовність та організація роботи органів управління у НС.
17. Шкідливі фактори навколишнього середовища.
18. Локальні системи оповіщення.
19. Постійні комісії з надзвичайних ситуацій при виконавчих органах влади, їхня мета і завдання.
20. Види протирадіаційних укриттів.
21. Класифікація надзвичайних ситуацій в Україні.
22. Визначення надзвичайної ситуації (НС) техногенного та природного характеру.
23. Рівні надзвичайних ситуацій.
24. Визначення поняття «Цивільна оборона» та завдання цивільної оборони.
25. Служби цивільної оборони.
26. Єдина державна система запобігання надзвичайним ситуаціям техногенного і природного характеру (ЄДС НС).
27. Склад ЄДС НС.
28. Комісії з техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій при виконавчих органах влади, їх завдання.
29. Сутність реформування цивільної оборони України.
30. Єдина державна система цивільного захисту населення і територій.
31. Визначення поняття «цивільний захист». Правова основа цивільного захисту.
32. Мета і завдання цивільного захисту.
33. Підсистеми теми єдиної державної системи цивільного захисту.
34. Сили і засоби цивільного захисту.
35. Режими функціонування єдиної державної системи цивільного захисту.

36. Хто відповідальний за цивільний захист підприємства, установи, організації та його обов'язки.
37. Орган управління з питань надзвичайних ситуацій та цивільного захисту об'єкта господарювання.
38. За що несе відповідальність та обов'язки начальника штабу цивільної оборони та надзвичайних ситуацій об'єкта господарювання.
39. Невоєнізовані формування цивільного захисту об'єкта господарювання та їх призначення.
40. Організація невоєнізованих формувань цивільного захисту на промисловому підприємстві.
41. Основні положення міжнародного права щодо військовослужбовців діючих армій і збройних сил на морі.
42. Основні положення міжнародного права щодо військовополонених.
43. Основні положення міжнародного права щодо цивільного населення під час війни.
44. Визначення ЦЗН України відповідно до законодавства.
45. Завдання ЦЗН України відповідно до закону.
46. Режими роботи єдиної державної системи попередження й реагування на НС техногенного й природного характеру (ЄДСНС).
47. Основні завдання ЦЗ України.
48. Основні режими функціонування ЄДС НС.
49. Сили ЦЗ України.
50. Характеристика НС природного походження (землетрус, карст, повінь).
51. Екологічна небезпека областей України.
52. Класифікація техногенно небезпечних об'єктів.
53. Негативні наслідки техногенної аварії.
54. Режими радіаційного захисту.
55. Радіаційно небезпечні об'єкти.
56. Пожежо- і вибухонебезпечні об'єкти.
57. Служба спостережень на техногенно-небезпечних об'єктах.
58. Класифікація захисних споруд.
59. Ступінь захисту захисних споруд.
60. Основні положення міжнародного права щодо військовослужбовців діючих армій і збройних сил на морі.
61. Основні положення міжнародного права щодо військовополонених.
62. Основні положення міжнародного права щодо цивільного населення під час війни.
63. Розпізнавальні знаки для персоналу ЦЗН.
64. Визначення ЦЗН України відповідно до законодавства.
65. Структура ЦЗН України.
66. Характеристика сил ЦЗН України.
67. Завдання ЦЗН України відповідно до закону.
68. Режими роботи єдиної державної системи попередження й реагування

на НС техногенного й природного характеру (ЄДСНС).

69. Служби на об'єктах господарської діяльності для вирішення завдань ЦЗН.

70. Дайте визначення таким поняттям: НС, стихійне лихо, небезпечне природне явище.

71. Дайте визначення таким поняттям: аварія, катастрофа.

72. Негативний і позитивний вплив науково-технічного прогресу на життєдіяльність населення.

73. Дайте визначення таким поняттям: вогнище ураження, зона зараження.

74. Основні потенційні небезпеки як причини можливих НС в Україні.

75. Класифікація НС за характером походження.

76. Класифікація НС за масштабами поширення.

77. Основні первинні причини НС мирного часу.

78. Ступені й ознаки променевої хвороби людини.

79. Оцінка обстановки в НС. З якою метою вона виконується.

80. Вихідні дані необхідні для прогнозування радіаційної обстановки при аваріях на АЕС.

81. Види прогнозування обстановки в НС.

82. Основні способи захисту населення.

83. Класифікація захисних споруд і загальні вимоги до них.

84. Коефіцієнт послаблення радіації.

85. Визначення евакуації й розосередження.

86. Класифікація й призначення засобів індивідуального захисту населення.

87. Класифікація засобів індивідуального захисту.

88. Перелічіть в потрібній послідовності види медичної допомоги населенню при проведенні рятувальних і невідкладно-відбудовних робіт.

89. Опишіть різновиди кровотеч і можливі ускладнення.

90. Спеціальна функція у сфері цивільного захисту

Основні законодавчі та нормативно-правові акти

1. Конституція України// Відомості Верховної Ради України.-1996.-№ 30.

2. Закон України “Про правовий режим території, що зазнала радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи”. - К.: Відомості Верховної Ради України, 1991. - № 16. - Ст. 198; 1992., № 13. - Ст. 177.

3. Закон України “Про охорону навколишнього природного середовища”. К.: Відомості Верховної Ради України, 1991. - № 41. - Ст. 546.

4. Закон України “Основи законодавства України про охорону здоров'я” //

Відомості Верховної Ради України .-1993.-№4

5. Закон України “Про цивільну оборону України”. - К.Голос України, 06.03.1993.(додаток - 24.03.1999р).

6. Закон України “Про пожежну безпеку” від 17.12.1993 р.

7. Закон України “Про забезпечення санітарного та епідеміологічного благополуччя населення”: // Відомості Верховної Ради України. - 1994. - № 27.

8. Закон України “Про державний матеріальний резерв” від 24.01.97 № 51/97-ВР (Із зм. і доп., внесеними Законами України від 18.11.97 № 642/97-ВР, від 16.07.99 №988-ХІУ, від 11.05.00 №1709-Ш, від 16.02.98 №174).

9. Закон України “Про захист людини від впливу іонізуючих випромінювань” від 14 січня 1998 р.

10.Закон України “Про аварійно - рятувальні служби”. - К.Урядовий кур’єр, 14.12.1999. - №1281.

11. Закон України “Про захист людини від інфекційних хвороб”. - К. 06.04.2000. №1645-111.

12. Закон України “Про правовий режим воєнного стану”. - К.Урядовий кур’єр, 14.06.2000.-№107.

13. Закон України “Про правовий режим надзвичайного стану”. - К.Урядовий кур’єр, 14.06.2000.-№107.

14. Закон України “Про зону надзвичайної екологічної ситуації” від 13.07.00. №08-111.

15. Закон України “Про захист населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру”. - К.Урядовий кур’єр, №149.

16. Закон України “Про об’єкти підвищеної небезпеки”. - К. 18.01.2001.- №2245- III.

17. Постанова КМ України “Про розбронювання матеріальних цінностей мобілізаційного резерву та створення запасів матеріально-технічних ресурсів для виконання першочергових робіт під час ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій” від 15.04.97 року №338-027.

18. Постанова КМ України “Про затвердження особливостей формування та проведення операцій з матеріальними цінностями мобілізаційного резерву” від 29.01.98 року № 100-03.

19. Постанова КМ України ”Про єдину державну систему запобігання і реагування на надзвичайні ситуації техногенного та природного характеру” від 03.08.1998.№1198.

20. Постанова КМ України “Про номенклатуру та обсягів продукції Державного матеріального резерву” від 07.08.98 року №1245-46.

21. Постанова КМ України “Про Державну комісію з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій” від 16.02.98 №174 (Із зм. і доп., внесеними постановами КМ України від 24.09.99 №1763, від 21.10.99 №43.

22. Постанова КМ України “Про затвердження Положення про організацію оповіщення і зв’язку у надзвичайних ситуаціях” від 15.02.99 №2.

23. Указ Президента України “Про систему реагування на надзвичайні ситуації на водних об’єктах” від 15.06.01 №436/2001.

Основна література

24. Бикова О.В. Болієв О.В., Деревинський Д.М., Єлісеєв В.Н., Миронець С.М., Осипенко С.І., Півень Ю.О. та інші. Основи цивільного захисту: Навч. посібник К: 2008.- 223 с.

25. Васійчук В.О., Гончарук В.Є., Качан С.І., Мохняк С.М. Основи цивільного захисту: Навч. посібник / Львів, 2010.- 384 с.

26. Гончарук В.Є., Качан С.І., Орел С.М., Пуцило В.І., “Оцінка обстановки у надзвичайних ситуаціях”. Навчальний посібник, Видавництво НУ “Львівська політехніка”. Львів, 2004р.,-136с.

27. Євдін О.М., Могильниченко В.В. та ін. Захист населення і територій від надзвичайних ситуацій. Т.1. “Техногенна та природна небезпека”. Т.3.”Інженерно-технічні заходи цивільного захисту (цивільної оборони) та містобудування”.Посібник.- К.: КІМ, 2007.- 636 с.

28. Михайлюк В.О. Цивільний захист: Навчальний посібник. Ч.3: Цивільна

оборона. - Миколаїв: УДМТУ, 2002.- 155 с.

29. Михайлюк В.О., Халмурадов Б.Д. Цивільна безпека: Навч. посібник. - К: Центр учбової літератури, 2008.- 158 с.

30. Осипенко С.І., Іванов А.В. “Організація функціонального навчання у сфері цивільного захисту”. Навчальний посібник. -К., 2008. -286с.

31. Русаловський А.В., Вендичанський В.Н. Цивільний захист: Навч. Посібн./За наук.ред. Запорожця О.І., -К.: АМУ, 2008, -250с.

32. Стеблюк М.І. Цивільна оборона та цивільний захист: Підручник.- К: Знання-Прес, 2007.- 487 с.

33. Сусло С.Т., Заплатинський В.М., Харамда Г.М. Цивільний захист: Навч. посібник/ За ред. проф. М.О. Біляковича.- К.: Арістей, 2007.- 386 с.

Додаткова література:

34. Бегун В.В., Бегун С.В., Широков С.В. Казачков И.В., Литвинов В.В., Письменный Е.Н. Культура безопасности на ядерных объектах Украины. Учебн. пособие. - К. НТУУ КПИ, 2009, -363с.

35. Глотов “Безопасность жизнедеятельности человека на морских судах“, 2000г. 320с.

36. Довідник з цивільної оборони / Г.Г. Міговіч, ЗАТ “Українська технологічна група”. К. - 1998. - 526с.

37. Джиргей В.С., Жидецьки В.Ц., Безпека життєдіяльності. Львів “Афіша”,1999.-252с.

38. Депутат О.П., Коваленко І.В., Мужик І.С., Цивільна оборона. Навчальний посібник / За ред. Кашина П.І. - Львів, “П.П. Васильович К.І.”, 2005-338 с.

39. Збірник нормативно-правових актів з питань надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру.Вип.3.Під заг.ред. В.В.Дурдинця- Київ: Агенство “Чорнобильінтерінформ”, 2001.-532с.

40. Колпаков В.М., Величко В.В. Боевые возможности авиационных комплексов и автоматизированных систем управления. К. Академия ВС

Украины.- 1995.- 163 с.

41. Колпаков В.М. Курс лекций по военному искусству.- К., Академия ВС Украины, 1994.- 194 с.

42. Колпаков В.М. Материалы для проведения деловых игр (с магистрами военного и государственного управления).- К. Академия ВС Украины, 1994.- 71 с.

43. Колпаков В.М. Методы деятельности органов управления воинских частей и соединений в мирное время. Учебное пособие.- К.: КВВАИУ, 1990.141 с.

44. Методичні вказівки з курсу “Цивільна оборона” для студентів магістратури денної форми навчання / Укл.: О.І. Бабенко, Р.І. Черевко. - К.: КДЕУ, 1997. -136 с.

45. Надашкевич С.В. Прімирна програма загальної підготовки працюючого населення до дій в надзвичайних ситуаціях.-Луцьк,2014.116с.-

46. Норми радіаційної безпеки України (НРБУ-97). - Київ: Відділ поліграфії Українського центру держсанепіднагляду МОЗ України, 1998. - 125 с.

47. Основи соціоекології: Навч. посіб. / Г.О. Бачинський, Н.В. Бернада, В.Д. Бондаренко та ін.; За ред. Г. О. Бачинського. - К.: Вища шк., 1995. - 238 с.

48. Петров К.М. Общая экология. Химия. - С.-Пб., 1997 - 352 с.

49. Сисоенко Н.В.,Плахуто В.В.,Пакушина Л.З.Цивільний захіст. Навчально методичний посібник -Черкаси:2012.-308с.